

Πτυχιακή Εργασία: «Η Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην Ελλάδα»

Επιμέλεια Εργασίας:
Ταταρίδης Μιχάλης
Τουμπουλίδης Ιωάννης

Η παρούσα εργασία αποτελεί την Πτυχιακή Εργασία και πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης των σπουδών μας στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης. Επιβλέπουσα καθηγήτρια είναι η κυρία Ζιώγου.

Θεσσαλονίκη, Απρίλιος 2009.

Ψυχιατρική

Είναι η επιστήμη που μελετά τη φύση και τις μεθόδους θεραπείας των νευροψυχικών διαταραχών.

Η Ψυχιατρική μπορεί να θεωρηθεί ως η μητέρα της Ιατρικής.
Οι βασικοί κλάδοι τους οποίους πραγματεύεται είναι οι εξής:

- **Βιολογική Ψυχιατρική:** Ασχολείται με την βιολογική αιτιολογία και τη βιολογική θεραπεία των ψυχικών διαταραχών.
- **Κοινωνική Ψυχιατρική και Ψυχιατρική Επιδημιολογία :** Μελετούν τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές διαστάσεις των ψυχικών διαταραχών.
- **Κοινωνική Ψυχιατρική:** Η παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας στην κοινότητα.
- **Ψυχολογική Ψυχιατρική:** Αφορά τις ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις των ψυχικών διαταραχών.

- **Παιδοψυχιατρική:** Πραγματεύεται την ψυχοπαθολογία των παιδιών και των εφήβων και τις τυχόν διαταραγμένες σχέσεις αυτών και των οικογενειών τους.
- **Ψυχιατροδικαστική:** Ασχολείται με τους ψυχικά διαταραγμένους παραπτωματίες και τα θύματα τους. Ειδικότερα με το ποινικό και αστικό δίκαιο της παρεκκλίνουσας ανθρώπινης συμπεριφοράς.
- **Ψυχογηριατρική:** Σχετίζεται με την ψυχοπαθολογία της Τρίτης Ηλικίας.
- **Ψυχιατρική Αποκατάσταση:** Αφορά την οργάνωση και εφαρμογή αποκαταστασιακών διαδικασιών σε χρόνιους ψυχικά αρρώστους .

Όροι που σχετίζονται με την Ψυχιατρική

Συμπεριφορά είναι ο τρόπος με τον οποίον ένα υποκείμενο (άνθρωπος ή ζώο) αντιδρά σε κάποιο ερέθισμα και εμφανίζεται ως μία λιγότερο ή περισσότερο αντιληπτή αλλαγή του υποκειμένου μέσα στο περιβάλλον.

Ψυχιατρική Διαταραχή θεωρείται ένα κλινικά σημαντικό σύνδρομο που αφορά είτε την ψυχολογική κατάσταση, είτε τη συμπεριφορά ενός ατόμου και εκδηλώνεται με επώδυνα συμπτώματα ή μείωση της αποδοτικότητας του σε μία ή περισσότερες φυσιολογικές ή κοινωνικές λειτουργίες του.

Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση σημαίνει:

- Υπέρβαση του Άσυλου και αντικατάσταση του από ένα πλέγμα κοινοτικών ψυχιατρικών δομών-υπηρεσιών που θα απαντά σφαιρικά σε κάθε ψυχιατρικό αίτημα που θα υπάρχει στον τομέα ευθύνης του.
- Κοινοτικές δομές που θα αναιρούν το Άσυλο και δεν θα το συμπληρώνουν ή θα το προϋποθέτουν.
- Ανοικτό κοινοτικό σύστημα φροντίδας που θα αντιμετωπίζει καλύτερα το λεγόμενο «πρόβλημα της επικινδυνότητας».

Μεταρρύθμιση σημαίνει:

- Μετασχηματισμός
- Τροποποίηση
- Καινοτομία
- Μετατροπή
- Αλλαγή

Βασικές Αρχές της Κοινωνικής Ψυχιατρικής

- **Αρχή της ολοκληρωμένης παροχής**, με το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα, σε σύντομο χρονικό διάστημα και με το μικρότερο δυνατό κόστος.
- **Αρχή της τομεοποίησης**, δηλαδή της παροχής υπηρεσιών σε συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο.
- **Αρχή του θεραπευτικού συνεχούς**, από τον ίδιο θεραπευτή σε όλες τις φάσεις της αρρώστιας.
- **Αρχή της ανταποκριτικότητας**. Η προσέλευση του κοινού στο Κ.Ψ.Υ. είναι ανάλογη με την ανάπτυξη του δικτύου παραπομπών που γίνεται μέσα από την συνεργασία του κέντρου με τις ιατροκοινωνικές υπηρεσίες της κοινότητας.

Ανθρώπινα Δικαιώματα Ψυχικά Ασθενών

- Πρόσβαση των ψυχικά ασθενών στις υπηρεσίες φροντίδας υγείας.
- Παροχή φροντίδας υγείας υψηλής ποιότητας.
- Αποκατάσταση και παρακολούθηση του ασθενούς μετά την οξεία φάση της νόσου του.
- Πλήρης ένταξη των ατόμων με ψυχικές διαταραχές στην κοινότητα.
- Πρόληψη των ψυχικών διαταραχών και προαγωγή της ψυχικής υγείας στην κοινωνία.

Οι δέκα βασικές αρχές για τα άτομα με ψυχικές διαταραχές σύμφωνα με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας.

- Προαγωγή της ψυχικής υγείας και πρόληψη των ψυχικών διαταραχών,
- Πρόσβαση στη βασική φροντίδα ψυχικής υγείας,
- Εκτίμηση της ψυχικής υγείας σύμφωνα με τις διεθνώς αποδεκτές αρχές,
- Παροχή φροντίδας με λήψη των ελάχιστων δυνατών περιοριστικών μέτρων,

- Σεβασμός στην αυτονομία κάθε προσώπου,
- Δικαίωμα στη βοήθεια προκειμένου ένα άτομο να εξασκήσει το δικαίωμα στην αυτονομία,
- Συνέχεια στην παρακολούθηση των ασθενών,
- Αυτόματος μηχανισμός περιοδικών επαναξετάσεων,
- Οι αποφάσεις λαμβάνονται από επαγγελματίες με τα απαραίτητα προσόντα,
- Σεβασμός στις νομοθετικές ρυθμίσεις.

Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση στην Ελλάδα

Ψυχιατρική Περίθαλψη στην Ελλάδα

Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 η χώρα μας βρίσκεται στην «φάση» της σταδιακής αλλαγής του συστήματος ψυχιατρικής περίθαλψης και οργάνωσης των υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

Σύμφωνα με την παλαιότερη κρατούσα αντίληψη, τα άτομα που χρειάζονται ψυχιατρική φροντίδα και θεραπεία θα έπρεπε να απομονώνονται και να κλείνονται σε ψυχιατρεία και κλινικές.

Η ισχύουσα ελληνική νομοθεσία προβλέπει:

- Το κράτος έχει την ευθύνη για την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας που έχουν σκοπό την πρόληψη, διάγνωση, τη θεραπεία και την περίθαλψη, την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη ενηλίκων, παιδιών και εφήβων με ψυχικές διαταραχές και διαταραχές αυτιστικού τύπου και με μαθησιακά προβλήματα
- Οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας οργανώνονται, αναπτύσσονται και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.
Συμβαδίζουν με τις αρχές της κοινοτικής ψυχιατρικής με προτεραιότητα την πρωτοβάθμια φροντίδα, την εξωνοσοκομειακή περίθαλψη, την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και την κοινωνική επανένταξη.

Προοπτικές Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης στην Ελλάδα

- Πρωτοβάθμια Φροντίδα: Εύκολη και γρήγορη πρόσβαση των ανθρώπων στις υπηρεσίες για αποτελεσματικότερη πρόωμη διάγνωση και θεραπεία.
- Ανάπτυξη Κοινοτικών Δομών: Καλύτερα αποτελέσματα και ποιότητα ζωής των πασχόντων.
- Εκπαίδευση και επιμόρφωση των πολιτών με οργανωμένες δράσεις ενημέρωσης και αγωγής ψυχικής υγείας.
- Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό στους τομείς της ψυχικής υγείας.
- Συμμετοχή της οικογένειας των πασχόντων στην λήψη αποφάσεων, σε προγράμματα και υπηρεσίες ψυχικής υγείας

Το Εθνικό πρόγραμμα «Ψυχαργώς»

15ετές πρόγραμμα που καταρτίστηκε το 1999 και είχε τους παρακάτω στόχους:

- Συνέχιση του ρυθμού και της δυναμικής της μεταρρύθμισης με έμφαση στην ανάπτυξη και επανένταξη,
- Είσοδος στον εργασιακό χώρο των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας,
- Αποϊδρυματισμό και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

Χωρίστηκε σε δύο φάσεις, η πρώτη υλοποιήθηκε κατά την διετία 2000-2001. Στο τέλος του 2001 έγινε η πρώτη αναθεώρηση του προγράμματος ώστε να ισχύει πλέον για την δεκαετία 2001-2010. Η δεύτερη αναθεώρηση έγινε το 2004 οπότε και ισχύει για μία ακόμη δεκαετία.

Α' φάση του προγράμματος «Ψυχαργώς»

Τα αποτελέσματα της φάσης αυτής ήταν τα παρακάτω:

- Δημιουργία 49 ξενώνων και 6 οικοτροφείων αποασυλοποίησης
- Δημιουργία 71 εργαστηρίων επαγγελματικής κατάρτισης ψυχικά ασθενών.
- Προκατάρτιση, κατάρτιση 973 ασθενών που διέμεναν σε ψυχιατρικά νοσοκομεία.
- Αποϊδρυματισμός, διαμονή σε εξωνοσοκομειακές δομές (ξενώνες, οικοτροφεία) 769 ασθενών.
- Πρόσληψη και εκπαίδευση 630 ατόμων και στελεχών των νέων δομών.
- Κατάρτιση 910 ατόμων ως στελεχών ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης.

Β' φάση του προγράμματος «Ψυχαργώς»

Οι μονάδες ψυχικής υγείας που προβλέπεται να αναπτυχθούν ώστε να επιτευχθεί η κάλυψη των αναγκών όλης της χώρας είναι οι παρακάτω:

- Ολοκληρωμένα Ψυχιατρικά και Παιδοψυχιατρικά τμήματα σε γενικά νοσοκομεία
- Κέντρα Ψυχικής Υγείας για ενήλικες και Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα για παιδιά και εφήβους
- Προκατάρτιση, κατάρτιση και απασχόληση 973 ασθενών
- Μονάδες άμεσης παρέμβασης στην κρίση των χρηστών ναρκωτικών ουσιών σε γενικά νοσοκομεία
- Μονάδες Σωματικής Απεξάρτησης και Ψυχολογικής Υποστήριξης για αλκοολικούς

- Ολοκληρωμένες Μονάδες για άτομα με διαταραχές αυτιστικού τύπου.

- Κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας για περιοχές με ιδιαίτερα προβλήματα πρόσβασης (νησιά και απομακρυσμένες περιοχές)

- Κέντρα Ημέρας για ενήλικες, εφήβους ή παιδιά

- Ξενώνες υψηλού ή μέσου βαθμού υποστήριξης και βραχείας ή μέσης διάρκειας παραμονής διασυνδεδεμένοι με τα Ολοκληρωμένα Ψυχιατρικά Τμήματα.

- Μονάδες Επαγγελματικές Επανένταξης

- Ειδικές Μονάδες Παροχής Υπηρεσιών προς την οικογένεια

- Ξενώνες – Οικοτροφεία για άτομα με διαταραχές αυτιστικού τύπου

- Ξενώνες – Οικοτροφεία και Προστατευόμενα Διαμερίσματα για την εγκατάσταση 3500 περίπου ατόμων με μακρά διαβίωση στα Ψυχιατρικά Νοσοκομεία

- Μονάδες για απεξάρτηση από ουσίες φυλακισμένων σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης

- Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης ισάριθμοι προς τους Τομείς Ψυχικής Υγείας.

Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση εν έτη 2009

- Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση οπισθοδρομεί.
- Ομάδες πληθυσμού μένουν χωρίς ψυχιατρική κάλυψη.
- Τα δικαιώματα των ψυχικά πασχόντων παραβιάζονται συστηματικά.
- Εργαζόμενοι τελούν υπό καθεστώς απλήρωτης εργασίας για μήνες.
- Εκπαιδευμένοι επαγγελματίες εγκαταλείπουν τον χώρο.
- Χάνεται η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αλλαγή του μοντέλου αντιμετώπισης της ψυχικής υγείας.

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στην επιβλέπουσα της πτυχιακής εργασίας, καθηγήτρια του τμήματος Νοσηλευτικής του Α.Τ.Ε.Ι.Θ. κα. Θεολογία Ζιώγου για την ανάθεση του θέματος, τις υποδείξεις και την βοήθεια που μας προσέφερε.

Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε το προσωπικό του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης για τις πληροφορίες που μας έδωσαν καθώς και το προσωπικό της Γεωπονικής Βιβλιοθήκης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης για την καθοδήγηση και τον εντοπισμό του βιβλιογραφικού υλικού.

Τέλος θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους γονείς και τα αδέρφια μας για την συμπαράσταση και την εμπύχωση που μας έδωσαν όλο αυτό το διάστημα.

